

Zasedání Pracovní skupiny k tvorbě nového Národního plánu pro osoby se zdravotním postižením

Datum: 16.05.2019

Poradu řídil: Pavel Ptáčník (ÚV ČR)

Přítomni: Vilma Baudišová (AZZP), Simona Bílá Srníková (MV), Štefan Čulík (MPSV), Blanka Espinoza (ÚV ČR), Nicole Fryčová (OS GA), Lucie Gratišová (MPO), Radim Hueber (ÚV ČR), Helena Chodounská (ČŠI), Blanka Kavková (MZ), Miloš Kordač (MZe), Václav Krása (NRZP), Michal Krč (MPSV), Radmila Malá (MF), Iva Matějková (MK), Petr Novák (MMR), Petra Nováková (ÚV ČR), Kristýna Olšáková (MŠMT), Roman Prymula (MZ), Michal Rada (OS GA), Dagmar Radová (OS GA), Markéta Skalská (ÚV ČR), Robert Spáčil (MD), Helena Zahálková (Asociace krajů ČR)

Program jednání:

- 1) Rekapitulace minulého zasedání,
- 2) Diskuse o seznamu oblastí národního plánu,
- 3) Diskuse o zaslaných návrzích na cíle národního plánu,
- 4) Diskuse o zaslaných návrzích na opatření národního plánu,
- 5) Úkoly pro příští setkání,
- 6) Termín příštího jednání.

Jednání zahájil a vedl Pavel Ptáčník.

1. Rekapitulace minulého zasedání

Pavel Ptáčník zrekapituloval harmonogram prací skupiny a přípravy Národního plánu pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „NP“) a představil výstupy minulého zasedání skupiny.

Základní podoba NP by měla obsahově a strukturou vycházet z článků Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“). NP by měl být koncipován tak, aby více postihl zásadní problémy v jednotlivých klíčových oblastech, je proto třeba např. vyřadit některá nadbytečná či již zavedená a průběžně plněná opatření, nesmí to však vést k redukci důležitých opatření a ke zhoršení kvality života a zpomalení procesu integrace lidí se zdravotním postižením. Všechna stanovená opatření by měla být jasně formulovaná, věcná, reálná a realizovatelná s ohledem na konkrétní přínos pro lidi se zdravotním postižením.

Zůstala otevřena otázka, zda a v jakém rozsahu budou nesplněná opatření z dosud platného NP začleněna do nového plánu. Daná opatření bude třeba posoudit individuálně s ohledem na jejich aktuálnost a význam.

Na minulém jednání došlo ke shodě, že finanční prostředky u konkrétních úkolů je vhodnější neuvádět, každý rezort je bude hradit v rámci svých výdajových rámců.

2. Diskuse o seznamu oblastí národního plánu

Pavel Ptáčník: Je otázkou, zda reagovat na články Úmluvy, které stávající NP nezohledňuje, nebo zda je výčet dostatečný. Další otázkou zůstává, zda některé oblasti nesloučit nebo naopak rozdělit. K diskusi zůstává také, jak detailně na Úmluvu odkazovat a oblasti s jednotlivými články propojovat. Konsenzus byl na minulém jednání dosažen v otázce článků týkajících se žen a dětí se zdravotním postižením. Samostatné oblasti to nebudou, opatření týkající se těchto cílových skupin budou obsažena v těch oblastech, kde to bude vhodné.

Michal Rada: Objevují se problémy stanovit, kdo je zodpovědný za určité oblasti, které nemají jasně vymezeného gestora. Dalším problémem je to, že hlavní odpovědnost za řadu oblastí mají samosprávné celky. Ukládat úkoly územně samosprávným celkům ale není v podstatě možné. Dále Michal Rada poděkoval zástupcům resortů, že se téma lidí se zdravotním postižením stává důležitou oblastí, a konstatoval, že pokud chceme pokračovat v rozvoji, je potřeba stanovit gestora této problematiky, oddělení sekretariátu VVZPO je však personálně velmi malé. Není například možné, aby toto oddělení provádělo konzultační činnost pro resorty apod., jak se objevuje v některých návrzích na opatření. V NP je potřeba řešit proto i toto téma. Není stanoven žádný gestor, který by dohlížel na to, aby úkoly byly plněny, a to průběžně, ne jen v rámci zprávy o plnění jednou za rok. Veřejnou správu je třeba učit, že je třeba se na tuto oblast zaměřovat automaticky. U úkolů, za jejichž plnění zodpovídá více resortů, by bylo vhodné určit supervizora, který bude hlídat, zda se úkol plní. Při tvorbě NP je možné vycházet ze Souhrnné zprávy o stavu přístupnosti veřejné správy a veřejných služeb pro osoby se zdravotním postižením.

Štefan Čulík: Do NP by bylo vhodné zařadit novou kapitolu týkající se obecných závazků, povinností a zásad, které se týkají všech resortů, obdobně, jako to obsahuje Úmluva v úvodu. V této kapitole by také mohlo být uvedeno, že řada úkolů spadá do kompetence samosprávy, v rámci toho může být krajům doporučeno, aby přispívaly a zohledňovaly NP a Úmluvu. Bylo by možné sloučit oblasti Nezávislý život, Osobní mobilita, Ochrana při mimořádných situacích, u všech se jedná o podmínky pro komunitní život a jeho přístupnost. Citovat články Úmluvy není nutné, spíše je třeba formulovat, jaký význam má daná kapitola pro lidi se zdravotním postižením. V každé kapitole by mohl být uveden odkaz na související strategie.

Václav Krása: Kraje zpracovávají krajské plány vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením. Plány se týkají různých oblastí, obdobně jako NP. Spolupráce s kraji je velmi dobrá. Zásadní témata a problémy se v podkladech od ministerstev neobjevily. Resorty by měly proto provést úpravu svých podkladů a více se zaměřit na velké a přetrvávající problémy.

Michal Rada: Resorty by měly připravovat metodické dokumenty pro samosprávné úřady.

Robert Spáčil: MD řeší infrastrukturu na úrovni hlavní páteřní komunikační sítě a veřejné dopravy. Velkou část dopravy však řeší samospráva. MD zpracovává koncepční materiály a řeší financování. MD připravuje pro obce metodické materiály, jak budovat infrastrukturu. Všechny dotace poskytované SFDI se řídí kritérii bezbariérovosti. Technické podmínky a normy jsou v pořádku, je třeba zajistit jejich kvalitní aplikaci.

Václav Krása: MD aktuálně řeší několik zásadních problémů. Jedním je liberalizace železniční dopravy – metodické pokyny byly poskytnuty krajům pozdě, není tedy jisté, zda budou dopravci dodržovat principy přístupnosti. Dalším je plán zpřístupňování nádraží a nástupišť ve správě SŽDC. Obě tato témata by se měla objevit v NP, protože jsou zásadní pro lidi se zdravotním postižením.

Michal Rada: Až na sektorové strategie není téma lidí se zdravotním postižením v existujících strategiích příliš obsaženo. Jak donutit resorty, aby plnily úkoly, které nejsou obsaženy v NP?

Štefan Čulík: Na základě obecných závazků Úmluvy.

Závěr:

- U každé oblasti bude článek Úmluvy, na který oblast reaguje, zmíněn jen krátce.
- Úvodní kapitola by měla obsahovat vymezení role krajů, zdůraznění skupin lidí se zdravotním postižením, které jsou ohroženy vícenásobnou diskriminací, především děti a ženy se zdravotním postižením, a také vliv ESF fondů na zlepšování postavení lidí se zdravotním postižením ve společnosti.

3. Diskuse o zasláných návrzích na cíle národního plánu

Rovné zacházení a ochrana před diskriminací a Osvětová činnost

Michal Rada: Problém s EET je problém s rovným zacházením, týká se totiž i bariérovosti pracovišť, nejen přístupnosti. Rovné zacházení je také elektronizace veřejné správy, odstranění místní příslušnosti.

Štefan Čulík: Tuto oblast by měla řešit kapitola týkající se obecných závazků a univerzálního designu. Rovněž by se v rámci ní mohla řešit osvětová činnost.

Michal Rada: Tato kapitola by měla obsahovat také vymezení obecných cílů a principů. Vzdělávání úředníků není osvětou, je proto třeba ho přesunout do jiné oblasti.

Přístupnost staveb, dopravy a komunikací

Robert Spáčil: Je třeba používat termín přeprava osob.

Štefan Čulík: Stát může v rámci licenčního řízení nařídit dopravcům, a to i soukromým, dodržování principů bezbariérové dopravy. Udílení licence se může spojit s určitými podmínkami. Stávající legislativa by se měla proto změnit.

Mimořádné události a krizové situace

Tato oblast bude sloučena s oblastmi Nezávislý život a Osobní mobilita.

Rovnost před zákonem a přístup ke spravedlnosti

Helena Zahálková: Není vyjasněn gestor zákona k veřejnému opatrovnictví.

Michal Rada: Tento problém se nepodaří vyřešit do doby vzniku nového NP, související úkol by měl proto zůstat zachován. Je třeba řešit, že s přístupem ke spravedlnosti souvisí i přístup k informacím a přístupnost právních předpisů.

Nezávislý život a Osobní mobilita

Oblasti budou sloučeny. Cíl týkající se pohybu po komunikacích z oblasti Osobní mobilita bude přesunut do oblasti Přístupnost staveb, dopravy a komunikací.

Přístupnost informací a veřejných služeb

Michal Rada: Přístupnost právních předpisů jde nad rámec přístupnosti informací, bylo by proto vhodné tyto oblasti rozdělit. Není také zohledněna část článku 21 Úmluvy Svoboda projevu a přesvědčení a přístup k informacím, a to zajistit přístupnost služeb komerčních subjektů.

Život v rodině

Tato oblast se týká především péče o dítě, zůstane proto samostatná.

Roman Prymula: Aktuálně se řeší téma kojeneckých ústavů. MPSV i MZ chce jejich počet minimalizovat. MZ však vnímá problém se zákazem umístování dětí do sedmi let věku do kojeneckého ústavu.

Helena Zahálková: Kojenecké ústavy jsou financovány kraji. Je potřeba, aby byly zdravotní úkony placeny ze zdravotního pojištění. Aktuálně jsou v kojeneckých ústavech i děti bez zdravotního postižení.

Radmila Malá: Toto téma se týká i jiné skupiny dětí, diskuse jsou náročné a dlouhé, v NP by se řešit nemělo.

Vzdělávání a školství

Michal Rada: NP by měl obsahovat cíl posilovat vzdělávání lidí se zdravotním postižením v digitální gramotnosti.

Zdraví a zdravotní péče

Michal Rada: Tato oblast by měla obsahovat cíl týkající se informací ve zdravotnictví.

Václav Krása: Ve zdravotnických zařízeních jsou stále velké architektonické bariéry, MZ by mělo kraje v této věci metodicky vést.

Pavel Ptáčník: NP by neměl obsahovat shodné úkoly jako Akční plán duševního zdraví.

Roman Prymula: Tento akční plán bude brzy hotov. Reforma je připravena, chybí však návaznost na sociální služby a sociální bydlení.

Rehabilitace

Oblast zůstane zachována.

Zaměstnávání

Pavel Ptáčník: Aktivní podpora zaměstnávání na volném trhu práce není dostatečná. Dochází k tomu, že stále větší procento lidí pracuje v rámci chráněného trhu práce.

Vilma Baudišová: Pracovní skupina při MPSV diskutuje možnosti podpory zaměstnávání na volném trhu práce, ale hledají se obtížně. Daňové úlevy jsou pro zaměstnavatele nezajímavé.

Michal Rada: Náměstek pro státní službu souhlasí s cílem zlepšování podmínek pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve veřejné správě. Chybí podpora podnikání lidí se zdravotním postižením.

Lucie Gratiasová: Podpora ze strany MPO je určena všem bez omezení.

Sociální zabezpečení a sociální ochrana

MPSV dodá návrhy cílů a opatření.

Participace osob se zdravotním postižením a jejich organizací na správě věcí veřejných

Je třeba stanovit další postup v oblasti přístupnosti voleb a volebního práva.

Přístup ke kulturnímu dědictví a účast na kulturním životě

Kvalitně zpracované návrhy opatření.

Statistické údaje

Štefan Čulík: Ve výběrovém šetření, které realizuje ČSÚ, se uvádí velmi problematický termín osoba se zdravotním omezením. Tento termín neodpovídá běžně používané terminologii. V textaci opatření musí být uvedeno zdravotní postižení. ČSÚ zvolil jinou metodu šetření než v minulých letech, data nebudou srovnatelná.

Václav Krása: Data v jednotlivých krajích jsou často velmi rozdílná. Měla by být provedena analýza toho, jak k tomu došlo.

Helena Chodounská: ČSÚ použilo pojem osoby se zdravotním omezením ve vztahu k respondentům proto, aby byl pro ně srozumitelný. Pojem zdravotní postižení je mezi širokou veřejností vnímán jinak. Cílem bylo pracovat s podobnou skupinou respondentů jako v minulých letech.

Pavel Ptáčník: V oficiálních výstupech šetření je třeba dodržovat zavedenou terminologii s ohledem na možnost využívání výsledných dat.

Helena Chodounská: ČSÚ navrhuje jako spolugestory opatření ÚZIS a MPSV, které disponuje resortním pracovištěm statistické služby. Pro ČSÚ je šetření finančně nákladné, uvedení financí u tohoto úkolu by bylo prospěšné.

Závěr:

- NP bude obsahovat novou kapitolu Obecné závazky, povinnosti a zásady, která bude obsahovat i oblast osvěty.
- Zůstává otázkou řešení tématu přístupnosti informací a služeb komerčních subjektů.
- Při tvorbě NP budou zohledněna závěrečná doporučení Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením.
- Zůstává otázkou, zda zvolit pořadí oblastí dle pořadí článků Úmluvy nebo dle důležitosti.

4. Diskuse o zasláných návrzích na opatření národního plánu

Štefan Čulík: Je třeba naformulovat opatření týkající se fungování lékařské posudkové služby a posudkových kritérií.

Helena Zahálková: Jeden z navržených úkolů se týká vytvoření sítě zařízení pro lidi s roztroušenou sklerózou. Existují i další cílové skupiny, kterým je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Je otázka, zda je potřeba mít v každém kraji takové zařízení. Toto zařízení by mělo poskytovat především sociální služby.

Roman Prymula: Není možné provozovat sítě zdravotních zařízení pro specifické cílové skupiny. Vzniknou však speciální centra, která se této cílové skupině budou věnovat.

Štefan Čulík: Aktuálním trendem je snaha skupin lidí s určitým zdravotním postižením řešit podmínky pro specifické skupiny separátně.

Pavel Ptáčník: NP by se měl věnovat lidem se zdravotním postižením jako celku.

Michal Rada: Chybí úkoly související s přijetím EAA.

Štefan Čulík: Je třeba realizovat osvětové aktivity, aby výrobci dodržovali EAA. Chybí podpora výrobců pomůcek pro lidi se zdravotním postižením.

Závěr:

- V popisu současného stavu je třeba vycházet ze Souhrnné zprávy o stavu přístupnosti veřejné správy a veřejných služeb pro osoby se zdravotním postižením.
- Diskuse o názvu NP není uzavřena, pokud se nový název nepodaří nalézt, zůstane zachován stávající.

5. Úkoly pro příští setkání

Členové a členky skupiny:

- zpracovat popisy současného stavu
- doplnit zaslané návrhy cílů a opatření

Pavel Ptáčník požádal členy a členky skupiny, aby do **31. července 2019** zaslali zpracování výše uvedených úkolů, a to na emailovou adresu: novakova.petra@vlada.cz.

6. Termín příštího jednání

Příští schůzka se bude konat v polovině září.

Pavel Ptáčník všem poděkoval za účast na jednání a zasedání ukončil.

V Praze dne 16.05.2019

Zapsala: Petra Nováková
tajemnice VVZPO

Schválil: Pavel Ptáčník
vedoucí Oddělení sekretariátu VVZPO